

УДК: 372.881.111.1

ВИКОРИСТАННЯ ЕЛЕМЕНТІВ НЛП У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНІЙ МОВІ СТУДЕНТІВ НЕМОВНИХ ФАКУЛЬТЕТІВ

кандидат педагогічних наук, Воробйова Т. В.

Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки, м. Луцьк,
Україна

У статті обґрунтовано доцільність використання технології нейролінгвістичного програмування у процесі навчання іноземної мови студентів немовних факультетів. На думку автора, підвищити ефективність вивчення студентами іноземної мови можна за рахунок активізації відразу усіх сенсорних каналів сприймання інформації. Для цього викладачеві необхідно дотримуватись психологічно обґрунтованих педагогічних вимог до способів подачі навчального матеріалу, формулювання умови та інструкції навчального завдання, вводити у навчальний процес специфічних слів – предикатів.

Ключові слова: нейролінгвістичне програмування, навчання іноземної мови, візуал, аудіал, кінестетик, предикат.

Воробьева Т. В. Использование элементов НЛП в процессе обучения иностранному языку студентов неязыковых факультетов / Восточноевропейский национальный университет имени Леси Украинки. Украина, г. Луцк

В статье обосновывается целесообразность использования технологии нейролингвистического программирования в процессе обучения иностранному языку студентов неязыковых факультетов. По мнению автора, повысить эффективность изучения студентами иностранного языка можно за счет активизации сразу всех сенсорных каналов восприятия информации. Для этого преподавателю необходимо четко придерживаться психологически обоснованных педагогических требований к способам подачи учебного материала, формулированию условия и инструкции к учебному заданию, вводит в учебный процесс специфические слова – предикаты.

Ключевые слова: нейролингвистическое программирование, обучение иностранному языку, визуал, аудіал, кінестетик, предикат.

Vorobiova T. V. The Usage of NLP Techniques In the Process of Teaching Foreign Languages to University Students / Lesya Ukrainka Eastern European University, Ukraine, Lutsk

The article proves the advisability of the usage of the NLP techniques in the process of teaching foreign languages to the university students. The author argues that the effectiveness of foreign language learning can be encouraged by appealing to three learning preference channels (visual, auditory and kinesthetic) simultaneously. The educator has to follow the rules of presenting the language material and giving instructions in all three channels and use special words (predicates) to reach every student.

Key words: neurolinguistic programming, foreign language teaching, visual, auditory, kinesthetic, predicate.

Вступ

Сучасні тенденції вищої освіти, гуманістичний та особистісно зорієнтований підходи передбачають переосмислення вимог до якості процесу викладання іноземної мови, його вдосконалення та модернізацію шляхом використання інноваційних технологій, спеціально розроблених або ж запозичених із різних галузей науки. Протягом останніх десятиліть учені досліджують можливості застосування досягнень сучасної практичної психології, елементів психотехнологій особистісного розвитку, зокрема технології нейролінгвістичного програмування (НЛП). На думку науковців [1; 2; 3; 4] використання саме цієї технології може зробити процес вивчення іноземної мови студентами немовних факультетів більш ефективним і мотивованим.

Одним із завдань впровадження елементів технології нейролінгвістичного програмування у навчально-пізнавальну діяльність є її моделювання, а саме побудова індивідуальних стратегій на основі особистісних характеристик кожного студента. Н. Гальцова вказує на спрямованість НЛП на зміну стереотипів у роботі викладача, а також на підвищення результативності навчання студентів немовних факультетів іноземної мови [2, с. 95].

Традиційно під час планування та організації навчально-пізнавальної діяльності до уваги беруться такі особистісні якості як особливості пам'яті,

мислення, уваги, пізнавальні здібності студентів. Однак особистісно зорієнтований підхід вимагає від викладача знань про особливості сприймання студентами навколишнього світу, тобто про сенсорні канали сприймання та пов'язані з ними репрезентативні системи (модальності) особистості. Розробник технології НЛП Дж. Гріндер та їх послідовники вважають, що існує три основних канали, за допомогою яких люди сприймають, зберігають та опрацьовують інформацію, – зір, слух та кінестетика. Ці канали утворюють три ключових модальності – візуальну (зорову), аудіальну (слухову) та кінестетичну (моторну). Сенсорні репрезентативні системи розвиваються нерівномірно, що значною мірою визначає шляхи та способи сприймання інформації, особливості запам'ятовування й відтворення знань, а також – мислення та комунікації. Найбільш характерним є домінування однієї (або двох) модальності та ресурсність інших [3].

Мономодальні студенти (з однією провідною модальністю) є доволі слабкими у двох інших. Будь-яка інформація, яка проходить через їх сенсорну систему, потребує «трансляції» у провідну модальність. Тому у тих випадках, коли презентація інформації співпадає з домінуючою модальністю, мономодальні студенти блискуче справляються з завданням. Але якщо спосіб представлення інформації не відповідає домінуючому типу сприймання, повідомлення осмислюється не відразу, оскільки особистість потребує певного часу на здійснення «трансляції». Це призводить до виникнення певних прогалин у засвоєній інформації [1, с. 86–87].

Для визначення домінуючої модальності сприймання кожного студента викладач може використовувати розроблені з цією метою спеціалістами з НЛП анкети. Педагогу варто також скористатися результатами власних спостережень. Студент-візуал погано запам'ятовує усні інструкції; погляд здебільшого спрямований догори; надає перевагу читанню. Візуал краще сприймає новий матеріал, коли він написаний у книзі, на дошці або представлений схематично, у презентації. Такий студент краще впорається з письмовим, аніж з усним завданням. Він краще засвоює правила правопису,

допускає менше орфографічних помилок. Для осмислення та засвоєння нового матеріалу візуалу краще його записати. Студент-аудіал розмовляє сам з собою; ворухить губами, промовляє слова під час читання; легко повторює почуте; розмовляє ритмічно; запам'ятовує те, що обговорював; любить дискусії; погляд спрямований за середньою лінією. Такий студент краще сприймає інформацію на слух, читає вголос, любить розмовляти та слухати, запам'ятовує вимову слів й інтонації, йому легко дається аудіювання. Аудіал добре пише перекази та диктанти, однак він легко відволікається на будь-який звук. Студент-кінестетик стоїть близько до співрозмовника, торкається його; здійснює багато рухів, активно жестикулює; навчається через діяльність; під час читання водить пальцем; погляд спрямований дотолу. Такий студент краще засвоює матеріал, якщо у нього є можливість дослідити його через активні рухи. Кінестетику необхідно діяти: підкреслити, обводити, з'єднувати тощо. У нього добре розвинута моторна пам'ять, тому нову інформацію він краще засвоює записуючи її. Студент-кінестетик з задоволенням пише на дошці, бере участь у рольових іграх з використанням вивченого мовного матеріалу, працює з картками, виконує письмові завдання [2, с. 96–97; 4].

Викладачеві доцільно також звернути увагу на специфічні слова – предикати, які студенти найчастіше вживають у процесі спілкування. Вибір тих чи інших слів вказує на задіяну репрезентативну систему [3]. На заняттях з вивчення іноземної мови **візуали** реагуватимуть на слова *see, look, view, appear, show, illuminate, imagine, clear, focus, crystal picture*, а також на вирази *I see what you mean, It looks good to me, It's not the view I share, Do I make myself clear?*. Задіяти кінестетичну модальність під час навчання іноземній мові можна за допомогою слів *feel, touch, grasp, get hold of, skip, catch, make, turn around, hard, scrape, solid*. Викладачеві іноземної мови варто використовувати такі слова та вирази для того, щоб активізувати **аудіала**: *hear, listen, sound, make music, tune in/out, be all ears, question, I hear what you are saying, It sounds good to me, Everyone is talking about it, I'm in tune with your thinking, Something tells me ..., I don't like your tone*.

Завдання викладача полягає у тому, щоб організувати заняття з урахуванням репрезентативних систем усіх студентів. Педагог повинен розуміти відмінності у шляхах сприймання інформації та створювати в процесі навчально-пізнавальної діяльності такі умови, які будуть комфортними для студентів з усіма типами сприймання. Такий підхід дає кожній особистості змогу отримувати інформацію, використовуючи для цього домінуючий сенсорний канал.

Зрозуміло, що викладач, працюючи з цілою групою студентів, не може задовольнити потреби кожного окремо, пропонуючи завдання для візуалів, аудіалів та кінестетиків. Навпаки, доцільним буде використовувати такі завдання та шляхи презентації мовного матеріалу, які водночас активізують і впливають на усі канали сприймання та переробки інформації. З цією метою була розроблена техніка «В.А.К.» (Візуали, Аудіали, Кінестетики). Основна ідея цієї техніки полягає у тому, що викладач презентує мовний матеріал, а також інструкції до виконання завдань таким чином, щоб були задіяні три канали сприймання [4].

J. Duncan та L. Szmuch радять у процесі виконання одноканального завдання задіяти інші сенсорні канали. Перед читанням тексту можна провести дискусію стосовно запропонованої теми, розвісити на стінах аудиторії твердження, написані на аркушах паперу. Студенти матимуть можливість порухатися, підходячи до аркушів, спробувати передбачити, які твердження відповідають тексту, які – ні, а після читання студенти зможуть перевірити себе. Необхідно уважно вивчити підручник, за яким працюють студенти, і визначити яким чином у ньому подається інформація, чи активізують представлені там завдання усі модальності сприймання (завдання на заповнення пропусків, поєднання частин речення або тексту тощо), чи доповнюється підручник додатковим відео- та аудіоматеріалом.

Викладач може також давати інструкції щодо виконання того чи іншого завдання, активізуючи усі репрезентативні системи. Наприклад, читанню може передувати така вказівка: «In this text which you are going *to work on* in a moment,

you will read *a discussion* about keeping pets in the city. As you *move through* the passage, *ask yourself* if you agree with the *findings* of the experts.» [4].

Таким же чином викладачеві варто пояснювати граматичний матеріал: зобразити схематично, за допомогою малюнків, які педагог супроводжує усним поясненням, доповнює відповідною історією, у якій звертається до відчуттів (адже для кінестетиків важливими є не лише дії, а й відчуття).

Висновки Впровадження елементів технології нейролінгвістичного програмування, а саме техніки «В.А.К.» є доцільним засобом підвищення ефективності процесу навчання іноземної мови студентів немовних факультетів. Варто також відмітити доступність цієї техніки для викладача – її застосування не вимагає спеціальних знань у галузі психології і не заперечує важливості усіх перевірених практикою методів і технік роботи зі студентами. При цьому техніка «В.А.К.» значно полегшує процес вивчення студентами іноземної мови, мотивує їх. Таким чином, методи та прийоми, запозичені з технології НЛП можна використовувати в якості допоміжного засобу в процесі навчання іноземній мові, а техніку «В.А.К.» вважати однією з інноваційних форм навчальної діяльності викладача.

Література:

1. Библикова Н. В. Развитие креативности младших школьников в педагогическом процессе : дис. ... канд. пед.наук : 13.00.01 / Н. В. Библикова ; – Ульяновск, 2004. – 231 с.
2. Гальцова Н. И. Взгляд на преподавание иностранных языков с позиций нейролингвистического программирования [Электронный ресурс] / Н. И. Гальцова // Вестник ТГПУ. – 2003. – № 2 (34). – Серия: Педагогика. – С. 95 – 99. – Режим доступа до журн. : <http://cyberleninka.ru/article/n/vzglyad-na-prepodavanie-inostrannyh-yazykov-s-pozitsiy-neyrolingvisticheskogo-programmirovaniya>.
3. Grinder , J. Turtles All the Way Down: Prerequisites to Personal Genius. / John Grinder , Judith Delosier. – Scotts Valley, CA: Grinder & Associates, 1987. – 331 p.

4. Duncan J. , Szmuch L. Complete and Integrated V.A.K. in the Classroom. [Электронний ресурс] / Jamie Duncan, Laura Szmuch. – Режим доступу : http://www.educoopedia.com/index.php?option=com_content&view=article&id=42:complete-and-integrated-vak-in-the-classroom&catid=28:articles&Itemid=32 .

References:

1. Выбыкова Н. В. Razvytye kreatyvnyosti mladshykh shkol'nykov v pedahohycheskom protsesse : dys. ... kand. ped.nauk : 13.00.01 / N. V. Выбыкова ; – Ul'yanovsk, 2004. – 231 s.

2. Hal'tsova N. Y. Vz'hlyad na prepodavanye ynostrannykh yazykov s pozytsyyu nneyrolinhvystycheskoho prohrammyrovanyua [Электронний ресурс] / N. Y. Hal'tsova // Vestnyk THPU. – 2003. –# 2 (34). – Seryua: Pedahohyka. – S. 95 – 99. – Режим доступу до журн. : <http://cyberleninka.ru/article/n/vzglyad-na-prepodavanie-inostrannyh-yazykov-s-pozitsiy-neyrolingvisticheskogo-programmirovaniya>.

3. Grinder, J. Turtles All the Way Down: Prerequisites to Personal Genius. / John Grinder , Judith Delosier. – Scotts Valley, CA: Grinder & Associates, 1987. – 331 p.

4. Duncan J. , Szmuch L. Complete and Integrated V.A.K. in the Classroom. [Электронний ресурс] / Jamie Duncan, Laura Szmuch. – Режим доступу : http://www.educoopedia.com/index.php?option=com_content&view=article&id=42:complete-and-integrated-vak-in-the-classroom&catid=28:articles&Itemid=32 .